

Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

Neuradno prečiščeno besedilo Pravilnika o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo obsega:

- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo (Uradni list RS, št. 89/14 z dne 12. 12. 2014),
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvi Pravilnika o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo (Uradni list RS, št. 98/23 z dne 15. 9. 2023).

## **PRAVILNIK**

### **O POSTOPKIH ZA UVELJAVLJANJE PRAVIC IZ ZAVAROVANJA ZA STARŠEVSKO VARSTVO**

**(neuradno prečiščeno besedilo št. 1)**

#### **I. SPLOŠNE DOLOČBE**

##### **1. člen**

Ta pravilnik določa pogoje in postopek za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo.

##### **2. člen**

Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo uveljavljajo zavarovanci na podlagi prijave v zavarovanje in obračunanih prispevkov za starševsko varstvo.

##### **3. člen**

(1) Center za socialno delo (v nadaljnjem besedilu: center) po uradni dolžnosti pridobi podatke o dejstvih, potrebnih za obravnavo vloge in odločanje o pravicah iz lastne evidence ter tudi iz uradnih evidenc, ki jih vodijo upravni in drugi državni organi, organi lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil (npr. o rojstvu, smrti, stalnem oziroma začasnem prebivališču, državljanstvu, izvleček iz evidence o vključitvi v starševsko varstvo), razen če stranka to izrecno prepove.

(2) Stranki dokazil, s katerimi center že razpolaga, ni treba prilagati ob uveljavljanju posamezne pravice.

#### **II. PRAVICA DO DOPUSTA**

#### **4. člen**

Pravica do vseh vrst dopusta se uveljavlja pri krajevno pristojnem centru. Center stranko seznani z nadaljnjim postopkom uveljavljanja posamezne pravice, posledicami zamude rokov ter jo opozori na obveznosti do delodajalca.

### **1. PRAVICA DO MATERINSKEGA DOPUSTA**

#### **1.1. Pravica do materinskega dopusta matere**

#### **5. člen**

Pravico do materinskega dopusta uveljavlja mati največ 60 dni pred predvidenim datumom poroda in najpozneje do nastopa materinskega dopusta. Če se uveljavlja po tem roku, a pred predvidenim datumom poroda, se prizna z dnem vložitve vloge. Če se uveljavlja po rojstvu otroka, se prizna z dnem rojstva otroka. Informacijo o predvidenem datumu poroda dobi pri osebnem ginekologu.

#### **6. člen**

(1) Materi pripada od dne rojstva otroka najmanj 42 dni materinskega dopusta.

(2) Če mati rodi mrtvega otroka se o tem obvesti krajevno pristojni center v 30 dneh od dneva poroda. Dokazilo o tem je obvestilo pristojnega zdravstvenega zavoda.

(3) Če otrok umre v času materinskega dopusta, pripada materi najmanj 42 dni materinskega dopusta od rojstva otroka, od dne smrti otroka pa 10 dni, vendar skupno trajanje materinskega dopusta ne sme biti daljše od 105 dni. O smrti otroka se obvesti krajevno pristojni center.

(4) Če mati zapusti otroka, to ugotavlja center.

#### **1.2. Pravica do materinskega dopusta očeta, druge osebe ali enega od starih staršev otroka**

#### **7. člen**

Oče, druga oseba ali eden od starih staršev otroka lahko uveljavlja pravico do materinskega dopusta le v primerih določenih z Zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14; v nadaljnjem besedilu: zakon) in če dejansko neguje in varuje otroka.

#### **8. člen**

Oče, druga oseba ali eden od starih staršev otroka uveljavlja pravico do materinskega dopusta pri centru, ki je materi priznal pravico do materinskega dopusta. Če materi ni bila priznana pravica do materinskega dopusta, vlagatelj uveljavlja pravico do materinskega dopusta v skladu z 58. členom zakona.

## **9. člen**

Če uveljavlja pravico do materinskega dopusta oče, ker je mati zapustila otroka ali na podlagi mnenja zdravnika specialista ali zdravnice specialistke (v nadaljnjem besedilu: zdravnik) da mati trajno ali začasno ni sposobna za nego in varstvo otroka, mora vlogi za uveljavitev pravice do materinskega dopusta priložiti mnenje zdravnika o materini trajni ali začasni nesposobnosti za nego in varstvo otroka med trajanjem materinskega dopusta. Oče v vlogi izjavi, da dejansko neguje in varuje otroka. Oče, ki nima sklenjene zakonske zveze z materjo otroka in rojstvo še ni bilo vpisano v rojstno matično knjigo, v vlogi izjavi, da je oče otroka.

## **10. člen**

Kadar oče uveljavlja pravico do materinskega dopusta namesto matere, mlajše od 18 let, ki ima status vajenke, učenke, dijakinje ali študentke, mati v vlogi izrazi soglasje, da vlagatelj uveljavlja pravico do materinskega dopusta. Oče v vlogi izjavi, da dejansko neguje in varuje otroka. Oče, ki nima sklenjene zakonske zveze z materjo otroka in rojstvo še ni bilo vpisano v rojstno matično knjigo, v vlogi izjavi da je oče otroka.

## **11. člen**

Pravico do materinskega dopusta lahko uveljavlja eden od starih staršev, če je ne uveljavlja oče in je mati otroka mlajša od 18 let ter ima status vajenke, učenke, dijakinje ali študentke. Mati in oče v vlogi izrazita soglasje, da vlagatelj uveljavlja pravico do materinskega dopusta, vlagatelj pa v vlogi izjavi, da neguje in varuje otroka.

# **2. PRAVICA DO OČETOVSKEGA DOPUSTA**

## **12. člen**

(1) Oče uveljavlja pravico do očetovskega dopusta po rojstvu otroka pri krajevno pristojnem centru v skladu z 58. členom zakona.

(2) Oče, ki nima sklenjene zakonske zveze z materjo otroka in rojstvo še ni bilo vpisano v rojstno matično knjigo, v vlogi izjavi, da je oče otroka.

## **13. člen**

Oče nima pravice do očetovskega dopusta iz razlogov navedenih v prvem odstavku 26. člena zakona.

# **3. PRAVICA DO STARŠEVSKEGA DOPUSTA**

## **3.1 Pravica staršev do starševskega dopusta**

## **14. člen**

(1) Pravico do starševskega dopusta uveljavlja mati oziroma oče ob uveljavljanju pravice do materinskega dopusta oziroma očetovskega dopusta ali 30 dni pred iztekom materinskega dopusta pri centru, ki je krajevno pristojen v skladu z 58. členom zakona. Če vlagateljica ni mati, mora oče v vlogi navesti tudi podatke o njej. Oče, ki nima sklenjene zakonske zveze z materjo otroka in rojstvo še ni bilo vpisano v rojstno matično knjigo, v vlogi izjavi, da je oče otroka.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se pravica do neprenosljivega dela starševskega dopusta in starševskega nadomestila lahko uveljavlja najpozneje do nastopa tega dopusta.

(3) Če mati prenese na očeta 100 dni starševskega dopusta, se mora slednji s tem pisno strinjati. Če oče prenese na mater 100 dni starševskega dopusta, se mora slednja s tem pisno strinjati. V primeru izjem iz 30. člena zakona, eden od staršev v celoti izrabi starševski dopust brez predhodnega pisnega strinjanja drugega od staršev. Za dokazovanje izjem iz 30. člena zakona je centru treba predložiti ustrezno dokazilo, če center že sam z njim ne razpolaga oziroma ni razvidno iz uradnih evidenc.

(4) Pravica do podaljšanega starševskega dopusta zaradi rojstva dvojčkov, več hkrati živorojenih otrok, rojstva nedonošenčka ali nedonošenčkov, rojstva otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo ter ko starši že ob rojstvu otroka varujejo in vzgajajo najmanj dva otroka v starosti do osem let, se uveljavlja istočasno s pravico do starševskega dopusta. Če vlagatelj pravico iz prejšnjega stavka uveljavlja zaradi rojstva nedonošenčka, mora vlogi priložiti dokazilo pristojnega zdravstvenega zavoda.

(5) Starša se dogovorita, kdo bo izrabil dneve podaljšanega starševskega dopusta.

## **15. člen**

Pravico do daljšega starševskega dopusta (za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo) lahko uveljavlja eden od staršev naknadno, vendar najpozneje do 18. meseca starosti otroka. Vlogi priloži zdravstveno dokumentacijo.

## **16. člen**

(1) Če mati nima pravice do materinskega dopusta in te pravice ni uveljavljal oče, lahko mati ali oče uveljavlja pravico do starševskega dopusta 30 dni pred potekom 77 dni starosti otroka.

(2) Pravica do starševskega dopusta se prizna neposredno po poteku 77 dni starosti otroka, to je v istem obdobju, kot če bi bila pravica do materinskega dopusta priznana. Če mati ali oče uveljavlja pravico do starševskega dopusta po poteku 77 dni starosti otroka, se pravica prizna z dnem vložitve vloge, pri čemer se trajanje pravice skrajša za toliko dni, kolikor je otrok star tisti dan, ko eden od staršev predloži centru vlogo.

## **17. člen**

(1) Kadar oba od staršev uveljavljata pravico do starševskega dopusta v obliki polne odsotnosti z dela (izmenično koriščenje dopusta), se za časovno razporeditev koriščenja starševskega dopusta medsebojno dogovorita s pisnim dogovorom, iz katerega je razvidno obdobje koriščenja dopusta vsakega od staršev. Vsak delodajalec za svojega zaposlenega s podpisom in žigom potrdi, da je seznanjen s predvidenim obdobjem koriščenja starševskega dopusta.

(2) Kadar oba od staršev uveljavljata pravico do starševskega dopusta v obliki delne odsotnosti z dela, se za časovno razporeditev koriščenja starševskega dopusta medsebojno dogovorita s pisnim dogovorom iz katerega je razvidno obdobje ter časovna razporeditev koriščenja dopusta vsakega od staršev. Vsak delodajalec za svojega zaposlenega s podpisom in žigom potrdi, da je seznanjen s predvidenim obdobjem koriščenja starševskega dopusta.

#### **18. člen**

Kadar oba od staršev uveljavljata pravico do istočasnega koriščenja starševskega dopusta, morata skleniti pisni dogovor, s katerim določita obdobje, v katerem bosta koristila pravico do starševskega dopusta istočasno v obliki polne odsotnosti z dela.

#### **19. člen**

Pisni dogovor o izrabi starševskega dopusta lahko starši spremenijo v primeru, če nastopi razlog iz tretjega odstavka 33. člena zakona. Spremenjenemu dogovoru je treba priložiti ustrezno dokazilo o okoliščini, ki je podlaga za spremembo dogovora.

#### **20. člen**

(1) Pisni dogovor med starši preneha veljati, če nastopi razlog iz drugega odstavka 33. člena zakona. Centru je treba priložiti mnenje pristojnega zdravnika o trajni ali začasni nesposobnosti za nego in varstvo otroka med trajanjem starševskega dopusta za enega od staršev.

(2) Če mati ali oče zapusti otroka, to ugotavlja center.

### **3.2 Pravica druge osebe ali enega od starih staršev otroka do starševskega dopusta.**

#### **21. člen**

Druga oseba lahko uveljavlja pravico do starševskega dopusta, če izpolnjuje pogoje določene v tretji točki 5. člena zakona. Starševski dopust lahko izrabi druga oseba le v strnjenem nizu v obliki polne ali delne odsotnosti z dela.

#### **22. člen**

(1) Pravico do starševskega dopusta lahko uveljavlja eden od starih staršev, če te pravice ne uveljavlja oče in je mati otroka ob rojstvu otroka mlajša od 18 let ter ima status vajenke, učenke, dijakinje oziroma študentke. Vlogi mora priložiti tudi podpisano izjavo očeta, da ne bo uveljavljal pravice do starševskega dopusta, razen kadar obstaja razlog iz drugega odstavka 31. člena zakona.

(2) Mati v vlogi izrazi soglasje, da eden od starih staršev uveljavlja pravico do starševskega dopusta. Eden od starih staršev v vlogi izjavi, da neguje in varuje otroka.

(3) Starševski dopust lahko izrabi eden od starih staršev otroka le v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela.

### **3.3. Pravica druge osebe ali posvojitelja do starševskega dopusta**

## **23. člen**

Posvojitelj ali druga oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja, uveljavlja pravico do starševskega dopusta in starševskega nadomestila pri krajevno pristojnem centru skladno z 58. členom zakona najpozneje 30 dni po nastopu starševskega dopusta. Po tem roku pravice ne more uveljaviti.

## **III. PRAVICA DO NADOMESTILA**

### **1. UVELJAVLJANJE PRAVICE DO STARŠEVSKEGA NADOMESTILA NA PODLAGI PRAVICE DO STARŠEVSKEGA DOPUSTA**

## **24. člen**

(1) Pravico do nadomestila vlagatelj uveljavlja skupaj z dopustom.

(2) Pravico do materinskega nadomestila uveljavlja mati istočasno z uveljavljanjem pravice do materinskega dopusta. Pravico do očetovskega nadomestila uveljavlja oče istočasno z uveljavljanjem pravice do očetovskega dopusta. Pravico do starševskega nadomestila uveljavlja eden od staršev ali oba starša istočasno z uveljavljanjem pravice do starševskega dopusta. Pravico do starševskega nadomestila uveljavlja eden od posvojiteljev ali oba posvojitelja ali druga oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve istočasno z uveljavljanjem pravice do starševskega dopusta.

## **25. člen**

Če vlagatelj uveljavlja davčno olajšavo za družinske člane, na vlogi navede priimek in ime posameznega družinskega člana, davčno številko, leto rojstva ter sorodstveno razmerje.

### **2. UVELJAVLJANJE PRAVICE DO STARŠEVSKEGA NADOMESTILA BREZ PRAVICE DO STARŠEVSKEGA DOPUSTA**

## **26. člen**

(1) Kadar vlagatelj v skladu z drugim odstavkom 41. člena zakona ne uveljavlja pravice do starševskega dopusta, uveljavlja pravico samo do starševskega nadomestila.

(2) Če vlagatelj uveljavlja davčno olajšavo za družinske člane, na vlogi navede priimek in ime posameznega družinskega člana, davčno številko, leto rojstva ter sorodstveno razmerje.

## **27. člen**

Center upravičence do dopusta iz 45. člena zakona in upravičence starševskega nadomestila iz drugega odstavka 41. člena zakona prijavi v zavarovanje na predpisanih obrazcih M.

## **28. člen**

Nadomestila se izplačujejo najpozneje do 15. v mesecu za pretekli mesec. Razporeditev izplačil v posameznih mesecih koledarskega leta določi ministrstvo, pristojno za družino (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

## **IV. PRAVICA STARŠEV DO PLAČILA PRISPEVKOV ZA SOCIALNO VARNOST ZARADI KRAJŠEGA DELOVNEGA ČASA IN PRAVICA DO PLAČILA PRISPEVKOV ZA SOCIALNO VARNOST V PRIMERU ŠTIRIH ALI VEČ OTROK**

## **29. člen**

Na podlagi priznane pravice do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost do polne delovne obveznosti center upravičenca prijavi v zavarovanje na predpisanih obrazcih M.

## **30. člen**

(1) Pravico do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost do polne delovne obveznosti uveljavlja vlagatelj pri centru, ki je krajevnj pristojen v skladu z 58. členom zakona. Vlogi mora vlagatelj priložiti aneks k pogodbi o zaposlitvi z določbo o opravljanju dela s krajšim delovnim časom od polnega, iz katere mora biti razvidno obdobje, v katerem bo eden od staršev delal krajši delovni čas, ter število ur dela na teden ali število ur dela na dan.

(2) Če vlagatelj ali drugi od staršev ni uveljavljal pravice do dodatka za nego otroka, starejšega od treh let in mlajšega od 18 let, zaradi katerega uveljavlja pravico do plačila prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva, mora vlogi priložiti še zdravstveno dokumentacijo, v kateri zadnji izvid ni starejši od enega leta.

## **31. člen**

Pravico do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost do polne delovne obveznosti uveljavlja vlagatelj največ 30 dni pred začetkom in najpozneje 30 dni po pridobitvi pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega. V tem primeru se mu pravica prizna z dnem, ko začne delati s krajšim delovnim časom od polnega. Če pravice ne uveljavlja v tem roku, mu pripada pravica do plačila sorazmernega dela prispevkov za socialno varnost od dne vložitve vloge.

## **V. POSEBNI DOLOČBI**

## **32. člen**

(1) Mati uveljavlja pravico do pomoči ob rojstvu otroka z isto vlogo, s katero uveljavlja pravico do materinskega dopusta.

(2) Oče uveljavlja pravico do pomoči ob rojstvu otroka z isto vlogo, s katero uveljavlja pravico do očetovskega dopusta.

---

Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo (Uradni list RS, št. [89/14](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

#### »VI. KONČNA DOLOČBA

##### **33. člen**

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

---

Pravilnik o spremembah in dopolnitvi Pravilnika o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo (Uradni list RS, št. [98/23](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

#### »KONČNA DOLOČBA

##### **4. člen**

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.